

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/231/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4413218042
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 12. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4413218042.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Malíkovej a členiek senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. Sone Vackovej, v právnej veci žalobcov: 1/ P. U., bytom B. XX, B. Z., 2/ T. U., bytom O. P. XX, B. Z., 3/ T. L., bytom O. P. XX, B. Z., všetci zastúpení Mgr. Gergely Pšenákom, advokátom so sídlom Školská 3, Nitra, proti žalovanej: Slovenská republika, Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Štúrova 2, Bratislava, o náhradu škody, o odvolaní Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 24. novembra 2015 č.k. 9C/191/2013-156, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie **z r u š u j e**.

odôvodnenie:

1/Napadnutým uznesením súd prvej inštancie pripustil zámenu účastníka na strane žalovaného tak, že vypustil z konania pôvodného žalovaného: Slovenská republika v zastúpení Generálna prokuratúra Slovenskej republiky a na jej miesto pripustil do konania na strane žalovaného : Slovenská republika v zastúpení Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky so sídlom Pribinova 2, Bratislava, od právoplatnosti uznesenia. Dôvodil tým, že žalobcovia sa návrhom doručeným súdu prvej inštancie dňa 31. 07. 2013 domáhajú náhrady škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona číslo 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon číslo 514/2003 Z.z.“), ktorá im vznikla nezákonným rozhodnutím v trestnom konaní. Pôvodne za žalovaného označili Slovenskú republiku, Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky. Právny zástupca žalovaných písomným podaním zo dňa 06. 11. 2015 žiadal pripustiť zámenu na strane žalovaného tak, že namiesto Slovenskej republiky, zastúpenej Generálnou prokuratúrou SR, vstúpi Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom vnútra SR. Po právnej stránke napadnuté uznesenie odôvodnil ustanovením § 92 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (zákon číslo 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, účinný do 30. 06. 2016, ďalej len „OSP“). Poukázal na ustanovenie § 27b zákona č. 514/2003 Z.z., podľa ktorého je potrebné v danej veci postupovať v súlade s ustanoveniami účinnými do 31. 12. 2008. Táto právna úprava upravovala postup v prípade, ak škoda bola spôsobená uznesením o vznesení obvinenia a škodu spôsobil vyšetrovateľ alebo poverený orgán policajného zboru, aby konal v mene štátu Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky podľa § 4 ods. 1 písm. b/ tohto zákona a keďže v súlade s ustanovením § 4 ods. 1 písm. m/ zákona č. 514/2003 Z.z. koná v mene štátu orgán, u ktorého bola podaná žiadosť na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, je nesporné, že v danej veci na strane žalovaného má vystupovať Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

2. Uznesenie súdu prvej inštancie napadlo odvolaním Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „Ministerstvo vnútra SR“), namietajúc, že rozhodnutím došlo k vade spočívajúcej v odňatí možnosti konať pred súdom, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a z dôvodu, že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietala, že ustáliť orgán

konajúci v mene štátu má súd z úradnej povinnosti, bez zreteľa na to, ktorý orgán označujú žalobcovia. V danom prípade teda nejde o zámenu účastníkov konania v súlade s § 92 OSP a teda súd nepostupoval v súlade so zákonom, ak o otázke orgánu konajúceho v mene štátu rozhodoval ako o návrhu na zámenu účastníkov konania. Ak bol súd toho názoru, že orgánom konajúcim v mene štátu má byť Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom vnútra SR, mal túto skutočnosť ex offa ustáliť ihneď po podaní žaloby dňa 31. 07. 2013 a nie vykonávať dokazovanie s orgánom štátu, ktorého považuje za nepríslušného. Ak súd doteraz konal s Generálnou prokuratúrou SR, ako orgánom oprávneným konať v mene štátu, považuje takýto postup súdu za správny, pričom z doterajšieho konania vyplýva, že za správny ho dva roky považoval aj súd prvej inštancie, inak by bol orgán zmenil ex offa na začiatku konania. Poznamenal, že určenie orgánu konajúceho v mene štátu nie je otázkou pasívnej vecnej legitímácie, nakoľko tá je nesporná, je ňou štát - Slovenská republika. Aj z tohto dôvodu je postup súdu nesprávny, nakoľko pripustil zámenu žalovaného zo Slovenskej republiky na Slovenskú republiku (účastníkom je Slovenská republika), pričom Generálna prokuratúra SR, resp. Ministerstvo vnútra SR sú iba orgánmi konajúcimi v jej mene. Ak teda súd rozhoduje o zmene orgánu konajúceho v mene štátu, nemôže túto otázku subsumovať pod inštitút zámény účastníkov konania. Z týchto dôvodov sa domnieva, že ak žalobcovia podali návrh na zámenu účastníkov konania podľa § 92 ods. 4 OSP, súd mal z vyššie uvedených dôvodov tento návrh zamietnuť a zámenu nepripustiť. Ďalej vytkol súdu prvej inštancie, že napadnuté uznesenie právne odôvodnil odkazom na ustanovenie § 92 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 OSP, pričom na ustanovenie ods. 4 tohto ustanovenia vôbec nepoukázal, hoci práve toto ustanovenie sa vzťahuje na predmetnú právnu vec. Súd predsa nepovoľoval vstup ďalšieho účastníka do konania (ods. 1 § 92 OSP) a ani po začatí konania nenastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prechod a prevod práv alebo povinností o ktorých sa koná, a teda má dôjsť z tohto dôvodu ku zmene účastníkov (ods. 2, ods. 3 § 92 OSP). Žalobcovia podali návrh na zámenu účastníkov konania podľa § 92 ods. 4 OSP a teda predmetnú skutočnosť konajúci súd aj nesprávne právne posúdil. Namietal tiež, že podľa § 92 ods. 5 OSP mal súd vyzvať SR, zastúpenú Generálnou prokuratúrou SR na vyjadrenie súhlasu so zamenou účastníkov konania, čo však neurobil, tento súhlas nebol daný a preto neboli splnené ani procesné podmienky na povolenie zámény účastníkov konania. Zároveň namietal, že Ministerstvo vnútra SR nemôže byť orgánom konajúcim v mene štátu v predmetnej veci, nakoľko prokurátor sťažnosť žalobcov voči uzneseniu o vznesení obvinenia zamietol ako nedôvodnú a podal obžalobu príslušnému súdu. Oprávnenie Ministerstva vnútra SR konať za štát nie je dané, nakoľko nie sú kumulatívne splnené podmienky v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 písm. b/, bod 1 zákona číslo 514/2003 Z.z., prokurátor sťažnosť žalobcov voči uzneseniu o vznesení obvinenia zamietol a obžalobu podal, teda za štát má v predmetnej veci konať Generálna prokuratúra SR. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. 03. 2015 sp.zn. 7Cdo/500/2014 uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 12. 08. 2015, sp.zn. 12Co/628/2014, zo dňa 17. 09. 2013 sp.zn. 13Co/126/2013, rozsudok tohto súdu zo dňa 17Co/984/2013 Krajského súdu v Košiciach zo dňa 20. 03. 2014 sp.zn. 3Co/377/2013. Odvolateľ tiež zdôraznil, že žalobcovia svoje žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody nepodali na Ministerstve vnútra SR, ale na Ministerstve spravodlivosti SR a teda ak má súd za to, že v predmetnej veci má konať orgán, na ktorom bola podaná žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, tak potom má konať s Ministerstvom spravodlivosti SR ako s príslušným orgánom. S poukazom na tieto skutočnosti uvádza, že orgánom, konajúcim v mene štátu v predmetnej veci, je jednoznačne Generálna prokuratúra SR, pričom samotná žaloba bola podaná už po 01. 01. 2013, teda za účinnosti novely zákona č. 514/2003 Z.z. Navrhuje preto zmeniť napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie tak, že návrh žalobcov na zmenu účastníkov konania zamietla a zámenu nepripúšťa.

3. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, zákon číslo 160/2015 Z.z., účinný od 01. 07. 2016, ďalej len „CSP“), po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, viazaný dôvodmi a rozsahom odvolania (§ 379, § 380 CSP), viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), vec prejednal a uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. d) CSP, zrušil.

4. Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

5. Podľa § 470 ods. 2 CSP, právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom

nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany.

6. Civilný sporový poriadok, ktorý bol prijatý zákonom č. 160/2015 Z.z. a nadobudol účinnosť 01. 07. 2016, vychádza z princípu aplikácie procesných noriem v ňom obsiahnutých na všetky konania, teda aj na tie, ktoré boli začaté pred dňom jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 1 a 2 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Podľa § 389 ods. 1 písm. d) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali.

8. V predmetnej veci je predmetom konania žaloba žalobcov o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci a to z titulu vynesenia oslobodzujúceho rozsudku v trestnom konaní. Predbežné prerokovanie nároku žalobcov bolo doručené Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (vyplýva to z odpovede Ministerstva vnútra SR žalobcovi v prvom rade zo dňa 07. 03. 2013). Žalobcovia sa žalobou, podanou súdu prvej inštancie dňa 31. 07. 2013, domáhajú náhrady tak majetkovej, ako aj nemajetkovej ujmy, za žalovaného označili Slovenskú republiku, Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky, Štúrova 2, Bratislava. Súd prvej inštancie o tejto žalobe konal, vo veci vykonával dokazovanie. Dňa 06. 11. 2015 predložili žalobcovia písomným podaním súdu návrh na zmenu účastníkov konania podľa § 92 ods. 4 OSP tak, že namiesto žalovaného Slovenská republika, Generálna prokuratúra SR, ktorá z konania vystúpi, vstúpi Slovenská republika, Ministerstvo vnútra SR. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením zámenu účastníkov konania, aplikujúc ustanovenie § 92 ods. 1, ods. 2, ods. 3 OSP, pripustil. S týmto rozhodnutím nesúhlasil vstupujúci účastník, a to Ministerstvo vnútra SR dôvodiac, že súd o tejto zámene vôbec nemal rozhodovať, v prípade, že je žalovaná Slovenská republika, je súd povinný sám určiť orgán, ktorý v mene Slovenskej republiky koná. Taktiež namietal aplikáciu ustanovenia § 92 ods. 1, ods. 2, ods. 3 OSP, poukazujúc, že vo veci nejde ani o zámenu účastníkov konania podľa § 92 ods. 4 OSP.

9. Odvolací súd, po preskúmaní spisového materiálu, konania, ktoré predchádzalo napadnutému uzneseniu, ako aj odvolania odvolateľa, dospel k záveru o dôvodnosti podaného odvolania Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Je nesporné, že ustanovenie § 92 OSP, účinné do 30. 06. 2016, umožňovalo korigovať a meniť účastníkov konania. Podľa ods. 1 tohto ustanovenia mohol súd pripustiť, aby do konania vstúpil ďalší účastník, pričom, ak tento mal byť na strane navrhovateľa, bol podmienený vstup jeho súhlasom. Odsek 2 tohto ustanovenia upravoval situáciu, ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, pričom zmenu mohol navrhnúť navrhovateľ, alebo ten, na koho tieto práva a povinnosti prešli. Odsek tretí tohto ustanovenia dopĺňa odsek druhý určením podmienok, za ktorých súd návrhu vyhovie. Odsek štvrtý, aplikáciu ktorého navrhovali žalobcovia, avšak súd prvej inštancie ju nepoužil pri napadnutom rozhodnutí, vyžaduje pre zámenu účastníkov súhlas oboch zúčastnených strán konania, t.j. žalobcu a žalovaného.

9.1. Žalobcovia v danej veci predložili súdu návrh na zmenu účastníkov konania podľa § 92 ods. 4 OSP tak, aby pôvodný žalovaný - Slovenská republika, Generálna prokuratúra SR vystúpila z konania a na jej miesto nastúpila Slovenská republika, Ministerstvo vnútra SR, poukazujúc iba na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 18. 12. 2014 č.k. 6Co/741/2014-335. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením pripustil zámenu účastníkov podľa § 92 ods. 1, ods. 2, ods. 3 OSP.

9.2. Odvolací súd sa so záverom súdu prvej inštancie nestotožnil. V prvom rade je potrebné poznamenať, že označenie správneho štátneho orgánu v žalobe, ktorý koná za štát v rozsahu svojej pôsobnosti, nie je otázkou pasívnej legitímácie štátu v konaní, resp. s pasívnou legitímáciou štátu nesúvisí. Pasívna legitímácia je stav, ktorý znamená, že subjekt práva je nositeľom subjektívnej povinnosti, vyplývajúcej z hmotného práva. Existencia či neexistencia pasívnej legitímácie štátu ako hmotnoprávneho stavu nemá nijakú spojitosť so s právnym procesným označením štátu ako účastníka konania na žalovanej strane. Riadne označenie štátu ako žalovaného účastníka konania je náležitosťou riadneho návrhu na začatie konania. Štát je ako účastník konania označený riadne, ak je súčasne s ním označený príslušný štátny orgán, ktorý bude za štát konať (§ 79 ods. 1 OSP, teraz § 135 ods. 1 CSP). Neoznačenie toho, kto má za štát konať, má za následok neúplnosť návrhu so súčasným vznikom povinnosti súdu pokúsiť sa o odstránenie tejto vady postupom podľa § 43 OSP, teraz § 129 CSP. V prípade, že žalovaná

strana síce štátny orgán, ktorý má za štát konať označí, ale uplatnený nárok do pôsobnosti tohto štátneho orgánu nepatrí, alebo označí subjekt, ktorý štátnym orgánom nie je, resp. nie je ani právnym subjektom, nejde o vadu návrhu ani o nedostatok podmienky konania. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na ustanovenie § 21 ods. 4 veta prvá OSP (keďže túto bolo potrebné v čase podania žaloby aplikovať), podľa ktorého bol súd povinný bez zreteľa na označenie obsiahnuté v návrhu zabezpečiť, aby za štát pred súdom konal štátny orgán, v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi, alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu konať len s takýmto oprávneným (od 01. 07. 2016 § 73 CSP). Pasívne legitimovaným subjektom, voči ktorému je uplatňovaný nárok na náhradu škody spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci, môže byť v zmysle zákona číslo 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), len štát. V súlade s ustanovením § 73 a § 135 CSP, aj ustanovenie § 4 zákona číslo 514/2003 Z.z. určuje, ktorý orgán koná v mene štátu. Tomuto záveru odvolacieho súdu nasvedčujú i napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. 09. 2012 sp.zn. 6Cdo 149/2011, zo dňa 04. 02. 2014 sp.zn. 3Cdo 398/2012.

10. Poukazujúc na vyššie uvedené závery odvolacieho súdu, ktoré sú zhodné i so závermi dovolacieho súdu, súd prvej inštancie v predmetnej veci vôbec nemal o návrhu žalobcov na zámenu účastníkov rozhodovať. Naopak, sám, z úradnej povinnosti, aplikujúc ustanovenie § 4 zákona číslo 514/2003 Z.z., mal sám označiť subjekt, ktorý koná v mene štátu a ktorý bude štát v danom konaní zastupovať. Ďalej je potrebné poukázať na absolútnu nesprávnosť aplikácie ustanovenia § 92 ods. 1, ods. 2, ods. 3 OSP, nakoľko v predmetnej veci vôbec neboli splnené tu uvedené podmienky, nakoľko tieto sú určené pre prístupenie účastníka a zmenu účastníka v prípade prevodu alebo prechodu práv a povinností. V danej veci vôbec nedošlo k prechodu ani prevodu práv a povinností, preto podmienky uvedené v tomto ustanovení vôbec neboli splnené. A už vôbec neboli splnené ani podmienky uvedené v ustanovení § 92 ods. 4 a ods. 5 OSP, ktorý pre vyhovieť na zámenu účastníkov vyžaduje súhlas oboch účastníkov, čo v danej veci vyžiadané nebolo.

11. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody, odvolací súd nemal inú možnosť, ako vyhovieť odvolaniu odvolateľa, keďže s ním uvádzanými dôvodmi sa stotožnil, z ktorého dôvodu napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. d/ CSP zrušil, nakoľko o návrhu žalobcov na zámenu strany konania na strane žalovaného vôbec nemal súd prvej inštancie rozhodovať a sám mal posúdiť a stanoviť orgán, ktorý bude štát v konaní zastupovať. V predmetnej veci žalobcovia správne označili na strane žalovaného štát, t.j. Slovenskú republiku a súd z úradnej povinnosti a v súlade so zákonom, musí určiť orgán, ktorý bude v mene štátu konať.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).